Turkish Journal of Educational Studies, 1 (2) Mayıs 2014 TURK-JES

# İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Öğretmenlerin Kullandıkları Başa Çıkma Stratejileri

Bayram ÖZER[1], Necati BOZKURT[2], Abdulkadir TUNCAY[3]

**Özet**

Bu çalışmanın amacı, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerinin sınıfta en sık karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğu ve karşılaştığı bu davranışların üstesinden gelmede nasıl bir strateji kullandıklarını ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini, Kahramanmaraş Türkoğlu ilçesi ilkokullarında görev yapan, uygun örnekleme yolu ile seçilmiş 102 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Nitel çalışma olan bu araştırmadaki veriler, iki farklı anketten yararlanılarak geliştirilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etmede kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik 28 sorudan oluşan bir anket tasarlanmış ve tasarlanan bu anket Hatay ilinde 100 öğretmene uygulanarak güvenirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizi sonucunda 9 soru anketten çıkarılmış ve anketin güvenirlik değeri olan Cronbach Alpha değeri ,88 olarak bulunmuştur. Güvenirlik analizinden sonra son şeklini alan anket örneklemde bulunan sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar yardımıyla çözümlenmiştir. Araştırmaya göre, öğrencilerin sınıf ortamında en çok yaptığı istenmeyen davranışlar arasında; arkadaşlarını şikâyet etmek, sınıfta izin almadan konuşmak, ders dışı şeylerle uğraşmak davranışları yer almıştır. Sınıf içerisinde istenmeyen davranışlarla karşılaşan sınıf öğretmenleri, bu davranışlara karşı sözlü uyarma, sınıf kurallarını hatırlatma, öğrenciye sorumluluk verme, öğrenciye ismi ile hitap etme, öğrenci ile göz teması kurma ve sevdiği şeylerden mahrum etme stratejilerini kullandıklarını belirtmişlerdir.

**Anahtar Sözcükler:** İstenmeyen Davranışlar, Başa Çıkma, Strateji

[1] Ondokuzmayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Samsun, ozer.bayram@gmail.com (Corresponding Author)
[2] Mustafa Kemal Üniversitesi,Eğitim Fakültesi,İlköğretim Bölümü, Hatay
[3] Mustafa Kemal üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

# Undesirable Student Behavior and Teachers' Methods to Deal With Students in The Classroom

**Abstract**

The purpose of this study is to set out what the most common undesirable student behaviours are and what kind of strategies classroom teachers use to overcome these behaviours. The sample of the research consists of 102 classroom teachers working in primary schools in Türkoğlu, Kahramanmaraş who were selected through convenience sampling method.

Data in this Qualitative research were developed benefiting from two different surveys. in order to determine undesired student behaviours and the strategies that classroom teachers use to cope with those behaviours in the class, a survey consist of 28 questions was designed. And reliability analysis has been made by applying to 100 teachers in the province of Hatay. As a result of the reliability analysis,, 9 questions were removed from the questionnaire and the reliability of the questionnaire which is the value of Cronbach Alpha, was calculated as 88. After reliability analysis, the final form of the questionnaire is applied to teachers in the sample. The data obtained in this study were analyzed with the help of computers. According to the research, complaining about his/her classmates, talking without permission in the class, dealing with things about out of class activities are among the most common undesirable student behaviours. Classroom teachers who face with undesirable behaviours in the classrooms stated that they use these strategies: verbal warning, reminding classroom rules, giving responsibility to the students, addressing the students by name, making eye contact, stripping the students of their favourite things.

**Key words:**Unwanted Behavior, Coping Strategies, Strategy

## 1. Giriş

Günümüz toplumunda eğitim gelişen, değişen ve kendini yenileyen insanlar için vazgeçilmez bir araç olarak önemi her geçen gün artmaktadır. Eğitim en genel anlamıyla davranış değiştirme sürecidir. Eğitimin temelinde olumsuz davranışları düzelterek değiştirmenin yanında, olumlu davranışlar kazandırma düşüncesi yatmaktadır. Eğitim sürecinden

geçen bireyin davranışlarında olumlu yönde değişim olması beklenir (Demirel, 1994: 1). Öğrencilerin davranışlarında istendik yönde davranış değiştirme sürecinin olduğu yerlerden biri de okullardır. Okul içi yaşantıların ise büyük bir bölümü sınıf içinde geçmektedir. Öğrenme ve öğretme ortamında başarıyı etkileyen önemli unsurlar, sınıf içindeki davranışlar ve sınıfın etkili yönetimidir (Çetin, 2001; Aydın, 2012; Sönmez 1994: 108). Sınıf içerisinde eğitim ve öğretim sürecinin iyi bir şekilde düzenlenmesi ve sürdürülmesi de sınıftaki istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engeller.

İstenmeyen davranışlar, sınıf ortamında eğitsel çabaları engelleyen, sınıf içi etkinliklerin yapılmasında aksamalara yol açan ve düzeni bozan davranışlar (Burden, 1995) olarak tanımlanırken; Martin ve Pear (2007) ise öğretmenin beklentileri ile öğrencilerin davranışları arasındaki fark olarak tanımlamaktadır. Buradan hareketle, sınıf ortamında karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları öğretme sürecini, sınıf yönetimini ve öğretmen tutumunu olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla yapılan araştırmalar, öğretmenliğin ilk yıllarında öğretmenlerin sınıflarındaki istenmeyen öğrenci davranışlarından dolayı amaçlarına ulaşmada sıkıntı yaşadıklarını ve bu durumun ortaya çıkardığı rahatsızlıktan dolayı öğretmenlerin mesleklerinden haz almalarını engellediği belirtilmektedir (Zeidner, 1988; Akt: Merrett ve Wheldall, 1993).

Öğrencilerin istenmeyen davranışlarının yönetilmesi konusunda kullanılacak yöntemler araştırmalarda ortaya konulmuştur. Bunlardan birinde sınıfta öğrenme ve öğretme sürecini olumsuz etkileyen davranışları değiştirmek için iki temel ilkeden bahsedilmektedir (Ryan, Halsey ve Matthews, 2003):

- Problem davranış, çocuğun çevresi ile etkileşimi bağlamında meydana gelir. Sonuç olarak, eğitimciler öncelikle istenmeyen davranışa neden olan çevresel etkenleri belirleyerek (örneğin; öğretim yöntemi, müfredat ve sınıf içi değişkenler) ve sonra bu etkenleri değiştirerek istenmeyen davranışın ortadan kaldırılmasına katkı sağlayabilirler.
- Problem davranış belirli amaç için yapılır ve öğrenci bununla bir ihtiyacını karşılar.

Hemen her sınıfta önemli veya önemsiz istenmeyen öğrenci davranışı gözlemlemek mümkündür. Yapılan herhangi bir davranışın sorun olarak nitelendirilmesinde öğretmenlerin mesleki anlayışı önemlidir. Çünkü öğretmen, meslek anlayışını otoriter tutum üzerine kurgulamışsa, sınıf içerisindeki masum öğrenci hatalarına bile sert tepki gösterebilir, bu da sorunun anlaşılmasını zorlaştırır. Aksine meslek anlayışını aşırı serbest tutum olarak benimseyen öğretmenler ise istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı duyarsız ve kayıtsız tepkiler vermesi de aynı sonucu doğuracaktır. Her iki durumda da ortak nokta, davranışların nedenlerini anlamada yeterliliğin olmamasıdır. Oysaki istenmeyen davranışları başarılı bir şekilde yönetmek için öğretmenlerin, davranışların altında yatan nedenleri anlamaya çalışılması gerekir (Sadık, 2002; 2).

Cains ve Brown'a göre (1996) öğretmenler, öğretim ve akademik faaliyetlerine harcadıkları zamana kıyasla problem davranışlara daha fazla zaman harcadıklarına inanmaktadırlar (Akt. Giallo ve Little, 2003). Sınıf içinde eğitim ve öğretimin iyi sürdürülebilmesi için sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar karşısında nelerin yapılması gerektiği, hangi istenmeyen davranışa karşı hangi stratejinin kullanılması gerektiği çok iyi

bilinmelidir. Öğretmenler sınıf içinde veya okulda olumsuz bir öğrenci davranışı ile karşılaştıklarında, istenmeyen davranışa karşı uygun tepkide bulunmalı, davranışın eğitimin amacına hizmet edici yönde değiştirilmesine öncülük etmelidirler (Girmen, Anılan, Şentürk ve Öztürk, 2006).

Alan yazında istenmeyen öğrenci davranışlarını belirlemeye yönelik çalışmaların ağırlıklı olarak ilköğretim dönemini kapsadığı görülmektedir (Aksu, 1999; Boyraz, 2007; Civelek, 2001; Danaoğlu, 2009; Girmen ve ark., 2006; Eleser, 2007; Kocabey, 2008; Öz, 2012; Özer, Gelen ve Kahramanoğlu, 2010; Öztürk, 2001; Sadık, 2006; Sadık, 2008; Sadık ve Doğanay, 2007; Sayın, 2001; Yüksel, 2005). Yapılan bu araştırmaların sonuçlarına göre ilköğretimde en çok karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları arasında derse karşı ilgisizlik, arkadaşını şikâyet etme, izinsiz konuşma, derste başka şeylerle uğraşma gibi davranışların yer aldığı görülmektedir. Yine bu araştırmaların bulgularına göre; öğretmenlerin sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştığında çocuğun davranışını görmezden gelme, çocuğu sözlü uyarma, öğrenciyi notla korkutma, çocuğun ailesi ile görüşme, fiziksel müdahale, ders sonrası öğrenciyle konuşma, öğrenciyi idareye gönderme gibi farklı disiplin stratejileri kullandığını göstermektedir.

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin sınıfta en sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğunu ve karşılaştığı bu davranışların üstesinden gelmede nasıl bir strateji kullandıklarını ortaya koymaktır. Bu genel amaç çerçevesinde araştırma soruları aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

1. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde en sık karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları nelerdir?

2. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının gözlenme sıklığı öğretmenlerin cinsiyetine göre farklılık göstermekte midir?

3. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları sınıf mevcuduna göre farklılık göstermekte midir?

4. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları stratejiler nelerdir?

5. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıfta karşılaşılan istenmeyen davranışlar derslere göre farklılık göstermekte midir?

6. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre sınıfta karşılaşılan istenmeyen davranışların nedenleri nelerdir?

## 2. Yöntem

### 2.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma tarama şeklinde desenlenmiş betimsel bir çalışmadır. Betimsel durum saptaması modelinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde "gözleyip" belirleyebilmektir (Karasar, 2005).

### 2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Kahramanmaraş İli Türkoğlu ilçe merkezi ve köylerinde bulunan 50 ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ise ilçe merkezi ve bağlı kasabalarında bulunan 14 ilkokuldan oluşturulmuştur. Bu okullarda bulunan öğretmenler

içerisinden uygun örnekleme yöntemiyle seçilmiş 102 sınıf öğretmen örneklemi oluşturmuştur.

## 2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerini ede etmek için Özer (2009)'in Öğretmen Adaylarının Sınıf İçerisinde Gözlemledikleri İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Etmede Kullanılabilecek Stratejilere İlişkin Görüşlerini belirlemek amacıyla geliştirdiği ve Kocabey (2008)'in 2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını tespit etmek amacıyla geliştirmiş oldukları iki farklı anketten yararlanılarak, sınıf öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etmede kullandıkları stratejileri belirlemeye yönelik 28 sorudan oluşan bir anket tasarlanmıştır. Anket Hatay ilinde görev yapan ve HEKAP – VİZYON projesine katılan 100 sınıf öğretmenine uygulanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Ön uygulamada öğretmenlerin anket ile ilgili görüş ve önerileri ile birlikte açıklık, anlaşılırlık ve araştırmanın amacına uygunluk konusundaki değerlendirmelerine göre düzeltmeler yapılmış ve anket uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Ön uygulama sonucunda anketten 9 soru çıkarılmıştır. Sorular çıkarıldıktan sonra geriye kalan 19 sorunun güvenirlik değeri olan Cronbach Alpha katsayısı ,88 bulunmuştur.

## 2.4.Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacı tarafından, araştırmanın amacı ve veri toplama araçları konusunda bilgi verildikten sonra, veri toplama aracı sınıf öğretmenlerine, derslerinin dışındaki serbest zamanlarında yüz yüze uygulanmıştır.

Verilerin istatistiksel analizlerinde bilgisayar kullanılmıştır. Analize, anketi tam ve doğru olarak dolduran bireylerin verileri alınmış, kişisel bilgi formu ve ankette eksiği olan bireylerin verileri değerlendirmeye alınmamıştır. Gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 117 öğretmene verilen kişisel bilgi formu ve anketlerden eksik ve hatalı doldurma ya da araştırmaya katılmaktan vazgeçme gibi nedenlerden dolayı toplam 102'si işlem görmüştür. Analize uygun şekilde doldurulmuş olan anketlerin belirlenmesinden sonra, veriler bilgisayar ortamına girilmiş, betimsel değerlerinin sunulabilmesi için, frekans analizi ve yüzde hesaplaması yapılmıştır. Ayrıca t testi uygulanarak öğretmenlerin cinsiyetlerine ve sınıf mevcutlarına göre görüşlerinin arasında farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

## 3. Bulgular

Araştırmanın örneklemini oluşturan 102 sınıf öğretmeniyle ilgili demografik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

**Tablo 1.** Katılımcıların Demografik Özellikleri

| **Cinsiyet** | | **Medeni** | | **Mesleki Kıdem** | | **Öğrenci** | | **Mezun Olunan Okul** | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Erkek | 38 | Evli | 89 | 0 – 4 | 7 | 11 – 20 | 16 | Eğitim fakültesi | 86 |
| | | | | 5 – 9 | 37 | 21 – 30 | 29 | Fen edebiyat | 8 |
| | | | | 10 – 14 | 42 | 31 – 40 | 54 | Eğitim yüksek ok | 2 |
| Kadın | 64 | Bekâr | 13 | 15 – 19 | 12 | 41 – 50 | 2 | Eğitim enstitüsü | 2 |
| | | | | 20 üzeri | 4 | 51 üzeri | 1 | Lisans tamamla | 2 |
| | | | | | | | | Öğretmen okulu | 1 |
| **Toplam** | **102** | **Toplam** | **102** | **Toplam** | **102** | **Toplam** | **102** | **Toplam** | **102** |

Tabloda görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin üçte ikisi erkek ve yaklaşık yüzde doksanı evlidir. Mesleki kıdemlerine göre öğretmenlerin yaklaşık yüzde yetmişinin 5 ila 14 yıl arasında tecrübeye sahip oldukları görülmektedir. Okuttukları öğrenci sayıları açısından ise öğretmenlerin yarısının 31 ila 40 kişilik sınıflarda görev yaptıkları anlaşılmaktadır. 40'ın üzerinde mevcudu olan sınıfta görev yapan öğretmen sayısı 3 tür. Öğretmenlerin yarıya yakını 30'un altında öğrenci sayısı olan sınıflarda görev yapmaktadırlar. Mezun oldukları okul açısından ise 86 öğretmenin eğitim fakültesi 8 öğretmenin ise fen edebiyat fakültesi mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

## 3.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

**Tablo 2.** Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sıklık Düzeyleri

| No | İstenmeyen Davranışlar | Hiçbir Zaman | Nadiren | Bazen | Sık Sık | Her Zaman | Toplam |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | f | f | f | f | f | f |
| **1** | Yalan söylemek | 3 | 38 | 52 | 8 | 1 | 102 |
| **2** | Kopya çekmek | 26 | 55 | 21 | 0 | 0 | 102 |
| **3** | Hırsızlık yapmak | 44 | 49 | 9 | 0 | 0 | 102 |
| **4** | Kılık kıyafete özen | 2 | 28 | 54 | 16 | 2 | 102 |
| **5** | Çantaları izinsiz karıştırmak | 32 | 54 | 14 | 2 | 0 | 102 |
| **6** | Okul eşyalarına | 18 | 53 | 29 | 15 | 0 | 102 |
| **7** | Hayallere dalmak | 0 | 48 | 37 | 29 | 2 | 102 |
| **8** | Ders dışı şeyler | 1 | 22 | 46 | 16 | 4 | 102 |
| **9** | Derslere | 6 | 29 | 49 | 1 | 2 | 102 |
| **10** | Derste uyumak | 48 | 43 | 10 | 27 | 0 | 102 |
| **11** | İzinsiz sınıfta | 11 | 29 | 32 | 12 | 3 | 102 |
| **12** | Kavga etmek | 4 | 44 | 41 | 9 | 1 | 102 |
| **13** | Saldırgan | 14 | 48 | 31 | 5 | 0 | 102 |
| **14** | Kaba ve küfürlü | 18 | 47 | 32 | 3 | 0 | 102 |
| **15** | Rahatsız edici el | 21 | 46 | 32 | 46 | 20 | 102 |
| **16** | Şikâyet etmek | 1 | 15 | 20 | 54 | 20 | 102 |
| **17** | Komiklik yapmak | 5 | 27 | 58 | 13 | 2 | 102 |
| **18** | Derste bir şeyler | 14 | 44 | 30 | 33 | 1 | 102 |
| **19** | İzin almadan | 2 | 19 | 38 | 33 | 10 | 102 |

Tablo 2 incelendiğinde, istenmeyen öğrenci davranışlarının büyük çoğunluğunun "bazen" ve "nadiren" düzeylerinde gözlemlendiği görülmektedir. Elde edilen verilere göre sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde "sıklıkla" karşılaştıklarını belirttikleri davranışlar; "Arkadaşlarını şikâyet etmek" "Sınıfta izin almadan konuşmak" ve "Ders dışı şeylerle uğraşmak" davranışlarıdır. Sınıf öğretmenlerinin "bazen" karşılaştıklarını belirttikleri davranışlar; "Komiklik yapmak", "kılık kıyafete özen göstermemek", "Yalan söylemek", "Derslere katılmamak", "Ders dışı şeylerle uğraşmak" davranışlarıdır. Sınıf öğretmenlerinin "nadiren" karşılaştıklarını belirttikleri davranışlar; "Kopya çekmek", "Arkadaşlarının çantalarını izin almadan kurcalamak", "Okul eşyalarına zarar vermek", "Hırsızlık yapmak", "Hayallere dalmak" ve "Arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek" davranışlarıdır. Sınıf öğretmenleri, "Derste uyumak" davranışını "hiçbir zaman" gözlemlemediklerini belirtmişlerdir.

## 3.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

**Tablo 3.** Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Sınıf İçinde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Bağımsız t-testi Sonuçları

| Soru | Gruplar | N | Mean | t | p |
|---|---|---|---|---|---|
| **1** | Kız | 38 | 2,53 | -1,55 | 0,12 |
| | Erkek | 64 | 2,75 | | |
| **2** | Kız | 38 | 2,05 | 1,17 | 0,24 |
| | Erkek | 64 | 1,89 | | |
| **3** | Kız | 38 | 1,66 | 0,13 | 0,99 |
| | Erkek | 64 | 1,66 | | |
| **4** | Kız | 38 | 2,89 | 0,13 | 0,90 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Erkek | 64 | 2,88 | | |
| | Kız | 38 | 2,00 | 0,15 | 0,13 |
| **5** | Erkek | 64 | 1,78 | | |
| | Kız | 38 | 2,24 | 0,97 | 0,33 |
| **6** | Erkek | 64 | 2,09 | | |
| | Kız | 38 | 2,63 | -0,83 | 0,40 |
| **7** | Erkek | 64 | 2,77 | | |
| | Kız | 38 | 3,16 | 0,29 | 0,77 |
| **8** | Erkek | 64 | 3,11 | | |
| | Kız | 38 | 2,97 | 1,66 | 0,28 |
| **9** | Erkek | 64 | 2,69 | | |
| | Kız | 38 | 1,58 | -0,76 | 0,45 |
| **10** | Erkek | 64 | 1,69 | | |
| | Kız | 38 | 2,76 | -0,45 | 0,65 |
| **11** | Erkek | 64 | 2,86 | | |
| | Kız | 38 | 2,68 | 0,56 | 0,57 |
| **12** | Erkek | 64 | 2,59 | | |
| | Kız | 38 | 2,37 | 0,24 | 0,81 |
| **13** | Erkek | 64 | 2,33 | | |
| | Kız | 38 | 2,24 | 0,02 | 0,98 |
| **14** | Erkek | 64 | 2,23 | | |
| | Kız | 38 | 2,29 | 1,22 | 0,22 |
| **15** | Erkek | 64 | 2,09 | | |
| **16** | Kız | 38 | 3,84 | 1,31 | 0,19 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | Erkek | 64 | 3,58 | | |
| **17** | Kız | 38 | 3,03 | 2,62 | 0,01 |
| | Erkek | 64 | 2,62 | | |
| **18** | Kız | 38 | 2,13 | -0,27 | 0,00 |
| | Erkek | 64 | 2,62 | | |
| **19** | Kız | 38 | 3,21 | 0,68 | 0,49 |
| | Erkek | 64 | 3,34 | | |

Tablo 3'te görüldüğü gibi "Komiklik yapmak" davranışı için bağımsız örneklem t testi analizi sonucunda hesaplanan t değerine göre kadın ve erkek sınıf öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Kadın sınıf öğretmenleri davranışla erkek sınıf öğretmenlerine göre daha sık karşılaşmaktadırlar. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre görüşlerinin farklılaştığı diğer öğrenci davranışı "Derste bir şeyler yiyip içme" davranışıdır. Erkek sınıf öğretmenleri davranışla kadın sınıf öğretmenlerine göre daha sık karşılaşmaktadırlar.

### 3.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

**Tablo 4.** Araştırmaya Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçinde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sınıf Mevcuduna Göre Bağımsız t-testi Sonuçları

| Soru | Sınıf | N | Mean | t | p |
|---|---|---|---|---|---|
| **1** | 30 ve altı | 27 | 2,78 | 0,95 | 0,34 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,63 | | |
| **2** | 30 ve altı | 27 | 2,11 | 1,43 | 0,15 |
| | 31 ve üstü | 75 | 1,89 | | |
| **3** | 30 ve altı | 27 | 1,67 | 0,09 | 0,92 |
| | 31 ve üstü | 75 | 1,65 | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **4** | 30 ve altı | 27 | 3,04 | 1,23 | 0,22 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,83 | | |
| **5** | 30 ve altı | 27 | 1,96 | 0,85 | 0,40 |
| | 31 ve üstü | 75 | 1,83 | | |
| **6** | 30 ve altı | 27 | 2,19 | 0,32 | 0,75 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,13 | | |
| **7** | 30 ve altı | 27 | 2,78 | 0,48 | 0,63 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,69 | | |
| **8** | 30 ve altı | 27 | 3,41 | 2,08 | 0,04 |
| | 31 ve üstü | 75 | 3,03 | | |
| **9** | 30 ve altı | 27 | 3,04 | 1,75 | 0,83 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,71 | | |
| **10** | 30 ve altı | 27 | 1,70 | 0,49 | 0,62 |
| | 31 ve üstü | 75 | 1,63 | | |
| **11** | 30 ve altı | 27 | 3,11 | 1,70 | 0,09 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,72 | | |
| **12** | 30 ve altı | 27 | 2,80 | 0,59 | 0,55 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,60 | | |
| **13** | 30 ve altı | 27 | 2,52 | 1,30 | 0,20 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,28 | | |
| **14** | 30 ve altı | 27 | 2,56 | 2,50 | 0,01 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,12 | | |
| **15** | 30 ve altı | 27 | 2,33 | 1,30 | 0,19 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,11 | | |
| **16** | 30 ve altı | 27 | 3,93 | 1,54 | 0,12 |
| | 31 ve üstü | 75 | 3,59 | | |
| **17** | 30 ve altı | 27 | 2,96 | 1,49 | 0,13 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,71 | | |
| **18** | 30 ve altı | 27 | 2,93 | 3,30 | 0,00 |
| | 31 ve üstü | 75 | 2,27 | | |
| **19** | 30 ve altı | 27 | 3,67 | 2,43 | 0,01 |
| | 31 ve üstü | 75 | 3,16 | | |

Tablo 4 te sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının sınıf mevcuduna göre t testi sonuçları görülmektedir. Mevcudu 30'un altında olan sınıflarda "Ders dışı şeylerle uğraşma" davranışı mevcudu 31'in üzerinde olan sınıflardan daha çok ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde "Arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak", "Derste bir şeyler yiyip içme" ve "Sınıfta izin almadan konuşmak" davranışları da mevcudu az olan sınıflarda daha çok gözlenen öğrenci davranışlarıdır.

Tablo 5 incelendiğinde; "Yalan söylemek" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %56,8'i "Dersten sonra konuşma" stratejisini tercih etmişlerdir. "Kopya çekmek" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %19,5'i "öğrencinin yerini değiştirme", %18,4'ü "öğrenci ile göz teması kurulması" stratejisini tercih etmişlerdir. "Hırsızlık yapmak" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %70,6'sı "Dersten sonra konuşma" stratejisini tercih etmiştir. "Kılık kıyafete özen göstermemek" davranışına sınıf öğretmenlerinin %36,2'si "sözlü uyarma" yı, %35,2'si "kuralları hatırlatma" stratejisini tercih etmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin %44,3'ü "Arkadaşlarının çantalarını kurcalamak " davranışına "Dersten sonra konuşma" stratejisini tercih etmişlerdir. "Okul eşyalarına zarar vermek" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %29,7'si "sevdiği şeylerden mahrum bırakma", %18,7'si "sözlü uyarma" stratejisini seçmiştir. "Hayallere dalmak" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %43,4'ü "sözlü uyarma" yı uygun görmüştür. "Ders dışı şeylerle uğraşma" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %20,0'ı "sözlü uyarma", %18,1'i "ismi ile hitap etme" stratejisini seçmiştir. "Derse

katılmamak" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %27,2'si "öğrenciye sorumluluk verme" yi uygun görmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin %34,8'i "derste uyumak" davranışına "sözlü uyarma" stratejisini tercih etmişlerdir. "yerinden kalkarak izinsiz sınıfta dolaşmak" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %28,9'u "sınıf kurallarını hatırlatma", %20,6'sı "sözlü uyarma" stratejisini seçmiştir. "Kavga etmek" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %35,9'u "Dersten sonra konuşma" yı uygun görmüştür. "Arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %41,1'i "Dersten sonra konuşma", %18,9'u "sevdiği şeylerden mahrum bırakma" stratejisini seçmiştir. "Arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %33,0'ı "Dersten sonra konuşma" yı uygun görmüştür.

"Rahatsız edici el şakaları yapmak" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %31,3'ü "sözlü uyarma" yı, %26,5'i "dersten sonra konuşmak" stratejisini uygun görmüştür. "Arkadaşlarını şikayet etmek" davranışı için, sınıf öğretmenlerinin %61,2'si "sözlü uyarma" stratejisini seçmiştir. "Komiklik yapmak" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %50,5'i "sözlü uyarma" yı uygun görmüştür. "Derste bir şeyler yiyip içme" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %26,8'i "sınıf kurallarını hatırlatma" yı, %23,7'si "sözlü uyarma" stratejisini seçmiştir. "Sınıfta izin almadan konuşma" davranışı için sınıf öğretmenlerinin %38,3'ü "sözlü uyarma" yı, %36,4'ü "sınıf kurallarını hatırlatma" stratejisini uygun görmüşlerdir.

**3.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular – Tablo 5.** İstenmeyen Öğrenci Davranışları ile Baş Etmede Kullanılan Stratejiler

**İstenmeyen Öğrenci Davranışı ile Baş Etmede Kullanılan Stratejiler**

| No | İstenmeyen Öğrenci Davranışları | Sözlü uyarma | Dersten sonra konuşma | Öğrencinin yerini değiştirme | Öğrenciye sorumluluk verme | Kuralları hatırlatma | İsim ile hitap etme | Göz teması kurma | Öğrenciye yaklaşma | Öğrenciye dokunma | Fiziksel ceza verme | Sınıftan dışarı atma | Düşük not vermek | Sevdiği şeylerden mahrum bırakma |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | f | f | f | f | f | f | f | f | f | f | f | f | f |
| **1** | Yalan söylemek | **20** | **63** | 3 | 2 | 1 | 2 | 7 | 2 | 1 | 0 | 0 | 0 | 10 |
| **2** | Kopya çekmek | 13 | 12 | **17** | 1 | 2 | 2 | **16** | 12 | 1 | 0 | 1 | 8 | 2 |
| **3** | Hırsızlık yapmak | 8 | **48** | 3 | 1 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 | 1 | 4 |
| **4** | Özensiz giyinmek | **38** | 19 | 2 | 4 | **37** | 1 | 1 | 0 | 1 | 0 | 0 | 0 | 2 |
| **5** | Arkadaşlarının | 13 | **35** | 2 | 1 | 13 | 1 | 5 | 1 | 0 | 1 | 0 | 1 | 6 |
| **6** | Okul eşyalarına zarar | 17 | 12 | 1 | 14 | 15 | 0 | 3 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | **27** |
| **7** | Hayallere dalmak | **46** | 11 | 3 | 2 | 5 | 14 | 7 | 13 | 2 | 0 | 0 | 0 | 3 |
| **8** | Derslerde ders dışı | **21** | 6 | 5 | 12 | 11 | **19** | 11 | 10 | 6 | 0 | 0 | 4 | 0 |
| **9** | Derslere katılmamak | 20 | 7 | 5 | **28** | 4 | 8 | 7 | 3 | 0 | 0 | 1 | 17 | 3 |
| **10** | Derste uyumak | **24** | 5 | 4 | 5 | 4 | 8 | 2 | 6 | 8 | 0 | 0 | 1 | 2 |

| | | | | | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **11** | Sınıfta dolaşmak | **20** | 4 | 2 | 9 | **28** | 16 | 10 | 2 | 0 | 1 | 1 | 0 | 4 |
| **12** | Kavga etmek | 17 | **37** | 6 | 4 | 12 | 0 | 2 | 1 | 2 | 3 | 1 | 0 | 18 |
| **13** | Saldırgan davranışlar | 12 | **39** | 7 | 3 | 10 | 0 | 1 | 1 | 1 | 2 | 0 | 1 | **18** |
| **14** | Küfürlü konuşmak | 20 | **31** | 2 | 3 | 12 | 0 | 4 | 1 | 1 | 2 | 0 | 1 | 17 |
| **15** | Rahatsız edici el | **26** | **22** | 2 | 1 | 2 | 1 | 8 | 2 | 2 | 1 | 1 | 0 | 15 |
| **16** | Şikâyet etmek | **63** | 8 | 2 | 5 | 15 | 2 | 5 | 1 | 1 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| **17** | Komiklik yapmak | **52** | 7 | 2 | 7 | 12 | 6 | 10 | 2 | 2 | 0 | 0 | 1 | 2 |
| **18** | Derste bir şeyler yeme | **23** | 4 | 1 | 5 | **26** | 11 | 7 | 14 | 2 | 0 | 0 | 0 | 4 |
| **19** | İzin almadan konuşma | **41** | 2 | 0 | 7 | **39** | 5 | 8 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 3 |

### 3.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

**Tablo 6.** İstenmeyen Davranışların Derslere Göre Durumu

| **İstenmeyen Davranışlarda Derslere Göre Farklılık Var Mı?** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Evet | 74 | 72,5 |
| Hayır | 28 | 27,5 |
| **Toplam** | **102** | **100** |

Tablo 6'da görüldüğü gibi, öğretmenlere problem davranışların derslere göre farklılık gösterip göstermedikleri sorulmuş ve öğretmenlerin %72,5'i (74 öğretmen) evet şeklinde cevap verirken, %27,5'i (28 öğretmen) hayır diyerek derslere göre farklılık göstermediklerini belirtmişlerdir.

**Tablo 7.** Farklı Derslere Göre İstenmeyen Davranışların Görülme Sıklıkları

| **Dersler** | **Hiç** | **Ara Sıra** | **Genellikle** | **Her Zaman** | **Cevapsız** | **Toplam** |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | **f** | **f** | **f** | **f** | **f** | **f** |
| Türkçe | 14 | 54 | 4 | 1 | 29 | 102 |
| Sosyal B. | 23 | 19 | 4 | 1 | 55 | 102 |
| Fen ve | 24 | 13 | 5 | 1 | 59 | 102 |
| Matematik | 26 | 37 | 8 | 1 | 30 | 102 |
| Müzik | 27 | 29 | 16 | 1 | 29 | 102 |
| Beden Eğt. | 22 | 27 | 21 | 3 | 29 | 102 |
| Görsel Sanatlar | 20 | 29 | 21 | 3 | 29 | 102 |

Tablo 7'de verilen dersler incelendiğinde, istenmeyen davranışların en az görüldüğü dersler; Türkçe, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji ve Matematik dersleri olurken, en fazla problem davranış görülen dersler; Müzik, Beden Eğitimi ve Görsel Sanatlardır.

### 3.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

**Tablo 8.** Öğretmen Görüşlerine Göre İstenmeyen Davranışların Nedenlerinin Dağılımı

| Problem davranışların nedenleri | Evet | Kısmen | Hayır | Toplam |
|---|---|---|---|---|
| | f | f | f | f |
| Çocuğun sağlık durumu | 13 | 38 | 51 | 102 |
| Aile | 64 | 35 | 3 | 102 |
| Toplum | 46 | 48 | 8 | 102 |
| Çocuğun okul dışındaki | 64 | 29 | 9 | 102 |
| Medya | 44 | 44 | 14 | 102 |
| Çocuğun gelişim özellikleri | 50 | 44 | 8 | 102 |
| Öğretim yöntemleri | 20 | 51 | 31 | 102 |
| Öğretmenin tutum ve davranışları | 24 | 51 | 27 | 102 |
| Çocuğun sınıftaki arkadaş çevresi | 46 | 45 | 11 | 102 |
| Sınıfın fiziksel özellikler | 29 | 41 | 32 | 102 |
| Kalabalık sınıflar | 63 | 29 | 10 | 102 |

Tablo 8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerin aile, çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresi, kalabalık sınıflar ve çocuğun gelişim özellikleri etmenlerinin istenmeyen davranışların oluşmasında etkili olduğunu düşündükleri gözlenmektedir. Ankete katılan sınıf öğretmenleri; öğretim yöntemleri, öğretmenin tutum ve davranışları, toplum ve çocuğun arkadaş çevresi etmenlerinin istenmeyen davranışların oluşmasında kısmen etkili olduğunu düşünmektedirler. Sınıf öğretmenlerine göre; çocuğun sağlık durumu, sınıfın fiziksel özellikleri, öğretim yöntemleri gibi etmenler, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olmamaktadır.

**Tablo 9.** Velilere Bildirilen İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Dağılımı

| İstenmeyen Davranış | f | % |
|---|---|---|
| Hırsızlık | 25 | 18,4 |
| Kavga | 22 | 16,2 |
| Yalan söyleme | 18 | 13,2 |
| Küfür etme | 18 | 13,2 |
| Ödev yapmama | 15 | 11,0 |
| Derse ilgisizlik | 15 | 11,0 |
| Devamsızlık | 8 | 5,9 |
| Arkadaşlarını rahatsız etme | 6 | 4,4 |
| Ders çalışmama | 5 | 3,7 |
| Geç gelme | 3 | 2,2 |
| Temizlik ve tuvalet alışkanlığı | 1 | 0,7 |

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen davranışlardan hırsızlık, kavga, yalan söyleme, küfür etme, ödev yapmama ve derse ilgisizlik gibi davranışları velilere bildirdiklerini belirtmişlerdir. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu davranışları velilere nasıl bildirdiklerine ait bulgular tablo 10'da verilmiştir.

**Tablo 10.** İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Velilere Nasıl Bildirildiği

| Bildirilme Şekli | f | % |
|---|---|---|
| Öğrenci velisini okula çağırarak | 73 | 29,0 |
| Telefon açarak | 61 | 24,2 |
| Ev ziyareti yaparak | 50 | 19,8 |
| Veli toplantısı yaparak | 46 | 18,3 |
| Okul idaresi aracılığı ile | 11 | 4,4 |
| Öğrenciden eve not göndererek | 11 | 4,4 |

Tablo 10 incelendiğinde sınıf öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen davranışlarını öğrenci velisini okula çağırarak, telefon açarak, ev ziyareti yaparak ve veli toplantısı yaparak velilere bildirdiklerini belirtmişlerdir.

**Tablo 11.** Okul İdaresine Bildirilen İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Dağılımı

| **İstenmeyen Davranış** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Hırsızlık | 14 | 36,8 |
| Devamsızlık | 9 | 23,7 |
| Okul eşyalarına zarar verme | 4 | 10,5 |
| Sınıf ortamını bozan durumlar | 4 | 10,5 |
| Kavga | 3 | 7,9 |
| Saygısızlık | 2 | 5,3 |
| Kılık kıyafet | 1 | 2,6 |
| Lavabo için izin istemeleri | 1 | 2,6 |

Tablo 11 incelendiğinde sınıf öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen davranışlardan hırsızlık, devamsızlık, okul eşyalarına zarar verme ve sınıf ortamını bozan durumlar gibi davranışları okul idaresine bildirdiklerini belirtmişlerdir. Ankete katılan sınıf öğretmenlerinin bu davranışları okul idaresine nasıl bildirdiklerine ait bulgular tablo 12'de verilmiştir.

**Tablo 12.** İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Okul İdaresine Nasıl Bildirildiği

| **Bildirilme Şekli** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Müdüre bizzat kendim açıklayarak | 52 | 56,5 |
| Öğrenciyle birlikte müdür odasına gidip açıklayarak | 28 | 30,4 |
| Öğrenciyi müdür odasına göndererek | 8 | 8,7 |
| Dilekçe yazarak | 4 | 4,3 |

Tablo 12 incelendiğinde sınıf öğretmenleri karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını müdüre bizzat kendim açıklayarak, öğrenciyle birlikte müdür odasına gidip açıklayarak, öğrenciyi müdür odasına göndererek ve dilekçe yazarak okul idaresine bildirdiklerini belirtmişlerdir.

**Tablo 13.** Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışlarla Başa çıkmada Velilerden Beklentileri

| **Beklentiler** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Öğrenciyle ilgilenmeleri | 21 | 28,4 |
| Öğretmen ile işbirliği | 16 | 21,6 |
| Çocuklarına örnek davranışlar sergilemeleri | 12 | 16,2 |
| Öğrenci sürekli takip edilmeli | 12 | 16,2 |
| Nasihat etme | 8 | 10,8 |
| Olumsuz içerikli TV programı izletmeme | 2 | 2,7 |
| Öğrencinin her istediğini yapmamaları | 2 | 2,7 |
| Rehberlik servisi ile işbirliği | 1 | 1,4 |

Tablo 13 incelendiğinde, araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri velilerden öğrenciyle ilgilenmelerini, öğretmen ile işbirliği yapmalarını, çocuklarına örnek davranışlar sergilemelerini, öğrenciyi sürekli takip etmelerini ve öğrenciye nasihat etmelerini beklemektedirler.

**Tablo 14.** Ailelerin Desteğini Sağlamak Amacıyla Yapılan Faaliyetler

| **Yapılan Faaliyet** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Veli toplantısı | 39 | 33,1 |
| Veli ziyareti | 36 | 30,5 |
| Veli ile birebir görüşme | 30 | 25,4 |
| Telefon görüşmeleri | 8 | 6,8 |
| Sosyal etkinlikler(gezi,piknik v.b) | 5 | 4,2 |

Tablo 14 incelendiğinde sınıf öğretmenleri ailelerin desteğini almak için veli toplantısı, veli ziyareti yapma ve veliyi okula çağırıp birebir görüşme gibi faaliyetleri yaptıklarını belirtmişlerdir.

**Tablo 15.** Velilerin Öğretmenlerden Beklentileri

| **Velilerin Beklentileri** | **f** | **%** |
|---|---|---|
| Sorunu öğretmen çözmeli | 8 | 24,2 |
| Öğrencinin öğretmeni daha iyi dinlediğini | 7 | 21,2 |
| Dayak | 5 | 15,2 |
| Sıkıştırma | 3 | 9,1 |
| Daha çok ilgi gösterme | 3 | 9,1 |
| Eti senin kemiği benim | 2 | 6,1 |
| Derse katma | 2 | 6,1 |
| Öğrencinin yerini değiştirme | 2 | 6,1 |
| Cezalandırma | 1 | 3,0 |

Tablo 15 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenler, öğrenci velilerinin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmada sınıf öğretmenlerinden sorunu öğretmenin çözmesi, öğrencinin öğretmeni daha iyi dinlediğini bu yüzden öğretmenin öğrenciyle konuşması ve dayak atma gibi beklentiler içinde bulunduklarını belirtmişlerdir.

**Tablo 16.** Öğretmenlerin Disiplin Sorunlarına Yönelik Çözüm Önerilerinin Dağılımı

| Disiplin Sorunlarına Yönelik Çözümler | f | % |
|---|---|---|
| Aile okul öğretmen işbirliği | 21 | 28,8 |
| Öğrenci ile birebir iletişim kurulmalı | 11 | 15,1 |
| Etkin bir ceza sistemi | 9 | 12,3 |
| Sorumluluk vermek | 7 | 9,6 |
| Rehber öğretmenin ilgilenmesi | 6 | 8,2 |
| Olumlu davranışları pekiştirme | 6 | 8,2 |
| Ödül ve ceza | 4 | 5,5 |
| Velilerin çaba göstermesi | 4 | 5,5 |
| Kuralları beraber koyma | 1 | 1,4 |
| Seviye sınıfları oluşturulmalı | 1 | 1,4 |
| Evde ahlak eğitimi | 1 | 1,4 |
| Sınıfta bırakma | 1 | 1,4 |
| Derslerin oyun havasında işlenmesi | 1 | 1,4 |

Tablo 16 incelendiğinde sınıf öğretmenleri disiplin sorunlarına yönelik aile okul öğretmen işbirliği, öğrenci ile birebir iletişim kurma ve etkin bir ceza sistemi olması gerektiğini belirtmişlerdir.

## 4. Tartışma ve Sonuç

Sınıf öğretmenleri, sınıf içinde istenmeyen davranışlardan en sık olarak arkadaşlarını şikâyet etmek, sınıfta izin almadan konuşmak ve ders dışı şeylerle uğraşmak davranışları ile karşılaşmakta ve bu davranışlara karşı ise sözlü uyarı yöntemini kullanmaktadırlar. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı sözlü uyarının yanında dersten sonra öğrenci ile konuşma

ve kuralları hatırlatma gibi yöntemleri sıklıkla kullanmaları, sınıf yönetimi açısından geleneksel anlayışı tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Çünkü geleneksel sınıf yönetimi yaklaşımında ödül ve ceza vardır ve sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Sınıf kurallarının belirleyicisi ve uygulayıcısı öğretmendir (Aydın, 2012: 5).

Sınıf öğretmenleri toplumsal beklentilere uygun olmayan davranışlardan yalan söylemek, hırsızlık yapmak ve arkadaşlarının çantalarını izin almadan kurcalamak gibi davranışlarla karşılaştıklarında daha çok dersten sonra öğrenciyle konuşma yöntemini kullanmaktadırlar. Çocukla davranışının nedenleri hakkında konuşmayı, istenmeyen öğrenci davranışlarını azaltmadaki etkili metotlar arasında sayabiliriz (Aydın, 2012).

Öğretmenler derse ilgi eksikliği ile ilgili davranışlardan hayallere dalmak, derslerde ders dışı şeylerle uğraşmak, derste uyumak ve yerinden kalkarak sınıf izinsiz dolaşmak gibi davranışlarla karşılaştıklarında daha çok sözlü uyarma yöntemini seçmişlerdir. Kişilere zarar verici davranışlardan kavga etmek, arkadaşlarına karşı saldırgan davranışlar sergilemek, arkadaşlarıyla kaba ve küfürlü konuşmak ve rahatsız edici el şakaları yapmak gibi davranışlarla karşılaştıklarında ise dersten sonra öğrenciyle konuşmak yöntemini kullanmışlardır. İstenmeyen öğrenci davranışlarının önlenmesi hakkında Çankaya'nın (2011: 314) yaptığı araştırmada da öğrencilerin istenmeyen davranışları bu araştırmadakilerle örtüşmektedir. İstenmeyen davranışları yönetmek için kullanılan yöntemler de paralellik göstermektedir. Kılıç -Özmen ise araştırmalarında (2009: 185) öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla başa çıkmak için sözlü uyarı ve birebir konuşma yöntemini, kullandıklarını ifade etmişlerdir. Sipahioğlu (2008: 131) ve Tolunay (2008: 122)'de araştırmalarında istenmeyen öğrenci davranışlarını yönetirken sözlü müdahale yöntemini kullandıklarını ifade

etmişlerdir. Buradan anlaşılmaktadır ki, öğretmenler hemen her türlü istenmeyen davranış karşısında ilk olarak sözlü müdahale yöntemini kullanmaktadır.

Bunlardan başka öğretmenlerin en çok karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları; arkadaşlarını şikâyet etmek, komiklik yapmak, derste bir şeyler yiyip içmek ve sınıfta izin almadan konuşmak şeklinde sıralanabilir. Öğrencilerin şikayet etme davranışlarının ilkokullarda çok sık rastlanan bir davranış olduğu farklı araştırmalarla ortaya konulmuştur (Özer, Gelen & Kahramanoğlu, 2010: Karadağ & Öney, 2006; Çankaya, 2011). Öğretmenler ise bunlarla başa çıkmak için sözlü uyarı ve kuralları hatırlatma yöntemlerini en çok kullanmaktadırlar. Özer (2009: 108), öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları farklı istenmeyen davranışları yönetmek için en sık sözlü müdahale ve göz teması kurmak olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre istenmeyen davranışların nedenleri; aile, çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresi, kalabalık sınıflar ve çocuğun gelişim özellikleri şeklinde sıralanmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere öğrencilerde görülen istenmeyen davranışların nedenlerinin başında aile gelmektedir (Siyez, 2009). Sadık (2008) tarafından yapılan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiş, araştırmada öğretmenlerin istenmeyen davranışların nedenlerinin başında aile etmeninin rol aldığını belirtilmiştir.

Sayın (2001) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlere göre istenmeyen davranışların nedenleri; aile, sınıfın fiziksel eksiklikleri, medya, öğretmenin tutum ve davranışları ve öğrenciye bağlı etmenler olarak ifade edilmiştir. Özer'in araştırmasında ise öğrencilerin sınıftaki davranışlarının öğretmenler tarafından istenmeyen davranış olarak değerlendirilmesinin bir sebebi olarak öğretmen ve öğrencilerin sınıf içerisinde özgürlük anlayışlarının farkından kaynaklanmaktadır (Özer, 2013: 557). Araştırmadan

elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, ailelerin ilgisizliklerinden yakınmakta ve ailelerin öğrenciyle ilgilenmelerinin, öğretmen-veli işbirliğinin, çocuklarına örnek davranışlar sergilemelerinin ve öğrenciyi sürekli takip etmenin gerekli olduğuna inanmakta, buna karşın veliler de, öğrencinin öğretmeni daha iyi dinlediği, bu yüzden öğretmenlerin sorunu çözmede daha etkili olacağını, kendilerinin etkili olmadıklarını düşünmektedirler. Öğretmenler ailelerin desteğini sağlamak için veli toplantıları, ev ziyaretleri, birebir görüşmeler, telefon görüşmeleri yaptıklarını belirtmişler ve farklı zaman dilimlerinde velilerle piknikler düzenlediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin öğrenci velileri ile sürekli diyalog kurmaya çalışmaları, farklı ortamda onlarla beraber olmaya çalışmaları, öğretmenlerin velileri eğitim-öğretim ortamına çekmeye çalıştıklarını, veliyi de bu ortamın paydaşı haline getirmeye çalıştıklarını göstermektedir.

Sonuç olarak öğretmenler disiplin sorunlarının çözümünde aile-okul-öğretmen işbirliğinin, öğrenci ile birebir iletişim kurmanın ve etkin bir ceza sistemi getirmenin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenlerin böyle düşünmelerinde sorunun çözümünde yalnız bırakılmaları ve disiplin sorununu çözmede bazı zamanlar çaresiz kalmaları etkili olmuş olabilir.

## 5. Öneriler

Öğrencilerin arkadaşlarını şikâyet etmeleri, sınıfta izin almadan konuşmaları ve ders dışı şeylerle uğraşmaları en sık karşılaşılan istenmeyen davranışlar olmuştur. Bunların çözümünde aile, çocuğun okul dışındaki arkadaş çevresi, kalabalık sınıflar ve çocuğun gelişim özellikleri gibi davranışların önemli bir yer tutmaktadır. Bu yüzden bahsi geçen istenmeyen

davranışların çözümünde bütün çevrelerin işbirliği içerisinde olması önemlidir.

Okul-veli-öğrenci arasında sağlam bir işbirliğinin oluşmasının ve öğrenci davranışlarını düzeltmede aile yardımını almanın öncelikli şartı ebeveynlerin bu konularda bilgilendirilmesidir. Bu araştırmanın yapıldığı kırsal bölgede ailelerin bilinçlendirilmesi çalışmalarının yeterli düzeyde yapılmadığı gözlenmiştir. Bundan dolayı özellikle kırsal bölgedeki sosyo-ekonomik bakımdan düşük düzeyde olan ailelere destek sağlamak amacıyla okul öğretmen ve idarecileri, ilgili sivil toplum ve üniversitelerle işbirliği yaparak, okullarda öğrenci velilerine yönelik eğitim seminerleri düzenlemeli ve ailelerin istenmeyen öğrenci davranışlarına sebep olan faktörler konularında bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Eğitim ve öğretim sürecinde davranış yönetiminde başarılı olmada öğretmen, öğrenci ve velinin yanı sıra psikolojik danışman işbirliği de önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle okullarda rehberlik servislerinin daha işlevsel hale getirilmesi ve buradaki rehber öğretmenlerin öğretmen, öğrenci ve velilere yönelik programları koordine etmeleri sağlanmalıdır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkmaları ile ilgili önemli verilere ulaşılsa da araştırmayı sınırlayan bazı durumlar da bulunmaktadır. Bunlardan birincisi araştırmanın sadece Kahramanmaraş ili Türkoğlu ilçesinde düşük sosyo-ekonomik çevrede bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleriyle görüşülmesidir. Buna göre daha geniş örneklem grupları ve yüksek sosyo-ekonomik çevrede bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleriyle de benzer araştırmaların yapılması, araştırma sonuçlarının genellenebilmesi açısından etkili olabilir. Araştırmanın diğer sınırlılığı ise, çalışmada sadece sınıf öğretmenlerinin

görüşlerinin dikkate alınmasıdır. Bu bağlamda yapılacak benzer çalışmalarda konu ile ilgili öğrenci ve velilerin de düşüncelerine başvurularak daha kapsamlı bir çalışma yapılabilir.

## Kaynaklar

Aksu, Ü. (1999). Sınıf Öğretmenlerinin Disiplin Problemlerine Yönelik Sınıf Yönetimi Yöntemleri İle Stresle Başa Çıkma Tutumları Arasındaki İlişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Trabzon.

Aydın, A. (2012). *Sınıf Yönetimi* (15. Baskı), Pegem Akademi Yayınları, Ankara.

Boyraz, A. (2007), İlköğretim Okullarında Görev Yapan Aday Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunları (Kırıkkale İli Örneği), *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* Ankara.

Burden, P. E. (1995), *Classroom Management and Discipline*, Methods to facilitate Cooperation and Instraction, USA: Longman Publishers.

Civelek, K. (2001). İlköğretimde Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf İçi Disiplini Sağlamada Kullandıkları Yöntemler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.

Çankaya, İ. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Başa Çıkma Yolları, *Turkish Studies – İnternational Periodical For The Languages, Litaratüre and History of Turkish or Turkic* Volume 6/2 Spring 2011, p. 307 – 316.

Çetin, S. (2001). İdeal Öğretmen Üzerine Bir Araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı 149, http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/149/cetin.htm.

Danaoğlu, G. (2009). Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin İlköğretim 5. Sınıflarda Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Adana.

Demirel, Ö. (1994). *Genel Öğretim Yöntemleri*. USEM Yayınları, Ankara

Eleser, G. (2007). İlköğretim Birinci Kademe Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Disiplin Problemleri ve Bunlarla Baş Etme Yolları. *Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* İstanbul.

Giallo, R.,&Little, E. (2003). Classroom Behaviour Problems: The Relationship Between Preparedness, Classroom Expreriences, and Self-Efficacyin Graduate and Student Teachers. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 3, 21-34.

Girmen, P., Anılan, H., Şentürk, İ. ve Öztürk, A. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Gösterdikleri Tepkiler. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 235-244.

Karadağ, E. & Öney, A. (2006). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Sınıf-içi Olumsuz Davranışlarının Değerlendirilmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1, 119-134.

Karasar, N. (2005).*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:.Nobel Yayınevi.

Kılıç – Özmen, Z. (2009). İlköğretim Öğretmenlerinin Duygusal Zekâ Düzeyleriyle Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarını algılamaları ve Başa Çıkma Yöntemlerin Arasındaki İlişki, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.

Kocabey, A. (2008). 2005 İlköğretim Programının Uygulanması Sırasında Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci

Davranışları. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Adana.

Martin, G. & Pear, J. (2007). Behavior modification: What it is and how to do it (eighth edition). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.

Merrett, F. ; Wheldall, K. (1993), "How do Teachers Learn to Manage Classroom Behaviour? A Studyof Teachers' Opinions About Their İnitial Training With Special Reference to Classroom Behaviour Management" *Educational Studies*, 19 (1), 91-106.

Öz, E. Z. (2012). Öğretmen, Öğrenci ve Ailelerin İlköğretim II. Kademede Gözlenen Disiplin Problemleri ve Baş Etmede Kullanılan Stratejiler İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Adana.

Özer, B. (2013). Student's Perceptions Regarding Freedom in Classroom, *Anthropologist*, 16 (3), 551-559.

Özer, B., Gelen, İ. ve Kahramanoğlu, R. (2010). İlköğretim 2. Devre Öğrencilerinin Şikâyet Etme Davranışlarının Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 425 -457.

Özer, G. (2009). Öğretmen Adaylarının Sınıf İçerisinde Gözlemledikleri İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Etmede Kullanılabilecek Stratejilere İlişkin Görüşler, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* Zonguldak.

Öztürk, N. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri. Ankara: *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Ryan, A.L.,Halsey, H.N., &Matthews, W.J. (2003). Using Functional Assessment to Promote Desirable Student Behavior in Schools. *Teaching Exceptional Children*,35(5), 8-15.

Sadık, F. (2002). İlköğretim I. Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sadık, F. (2006). Öğrencilerin İstenmeyen Davranışları ve Bu Davranışlarla Baş Edilme Stratejilerinin Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi ve Güvengen Disiplin Modeli Temele Alınarak Uygulanan Eğitim Programının Öğretmenlerin Baş Etme Stratejilerine Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Sadık, F. Doğanay, A. (2007). Sınıf İçi İstenmeyen Davranışlarla İlgili Öğretmen, Öğrenci ve Veli Görüşlerinin Karşılaştırılması, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 16 (1), 539 – 560.

Sadık, F. (2008), İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejilerinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi, *İlköğretim Online*, 7(2), 232-251, 2008. [Online]: http://ilkogretim-online.org.tr

Sayın, N. (2001). Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışların Nedenlerine İlişkin Görüşleri İle İstenmeyen Davranışları Önleme Yöntemleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,* Eskişehir.

Sipahioğlu, E. (2008). İlköğretim I. Kademe Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Çözüm Önerileri (Narlıdere Örneği), *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul.

Siyez, D. M. (2009). Liselerde Görev Yapan Öğretmenlerin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Algıları ve Tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 1, 25

Sönmez, V. (1994). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı.* Ankara: Pegem Yayınları, Yayın No:12

Tolunay, A. (2008). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri, *Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.

Yüksel, A. (2005). İlköğretim I. Kademe 1., 2. ve 3. Sınıflarda İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Gözlem ve Görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Afyonkarahisar.

**Extended Abstract**

Behaviors in classroom and effective management of the class are important factors affecting the success of teaching and learning environments (Çetin, 2001; Aydın, 2012: 17; Sönmez 1994: 108). Organizing and maintaining teaching and learning process in the classroom in a good way prevents occurrence of undesirable behavior in the classroom.

Undesirable behavior is defined as behaviors that prevents educational efforts in the classroom, lead to interruption in carrying out classroom activities and disruptive behavior is defined as the difference between

expectations of teachers and the behavior of students. Thus, undesirable student behaviors encountered in the classroom adversely affects teaching process, classroom management and teacher attitudes. Therefore, researches conducted states that teachers, in first years, had difficulties in achieving their objectives because of students' undesired behaviors and this situation prevents them receiving pleasure from their job(Zeidner, 1988; Akt: Merreet ve Wheldall, 1993).

The purpose of this study is to reveal the most commonly undesired behaviors encountered by classroom teachers and strategies that classroom teachers use in the classroom to overcome encountered behaviors. Within the framework of this general purpose, research questions were formed in the following manner.

1. What are the most common undesired student behaviors that classroom teachers encountered in the classroom

2. Do observation incidence of classroom teachers about students' undesired behaviors in the classroom differentiate according to the gender of the teachers?

3. Do students' undesired behaviors encountered by teachers differentiate according to the class size?

4. What are the strategies Classroom teachers use to cope with undesired student behavior encountered in the classroom?

5. According to the opinions of classroom teachers, do encountered undesired student behaviors differentiate according to the courses?

6. According to the opinions of classroom teachers what are the causes of undesired student behaviors encountered in the classroom?

The study is a descriptive study patterns in the form of scanning.

In the model Descriptive case study, events, individuals or objects that research subject, are used to identified in their conditions and as they are (Karasar, 2005).

The universe of study consists of the classroom teachers working in primary schools in Turkoglu, Kahramanmaras. The sample is chosen through convenience sampling and created from 102 classroom teachers.

To obtain the research data, we benefit from two different surveys, one developed by Özer (2009) and used in Determining teacher candidates Classroom Observations of undesired student behavior and Strategies that can be used in coping with this behavior and opinion Related to this strategies and one developed by Kocabey (2008) and used in determining the encountered undesired student behaviors in the classroom by classroom teachers during the Implementation of the programme of primary school and designed a survey consist of 20 questions to determine most commonly undesired student behaviors encountered by classroom teachers and strategies that classroom teachers use in the classroom to overcome these encountered behaviors.

After giving information about the purpose of research and data collection tool, data collection tool was applied to the teachers face to face in their free times.

Computer was used in the statistical analysis of data. After determination of the questionnaire that filled feasibly to analysis, the data is entered into the computer environment, in order to provide descriptive values, frequency analysis and percentage calculations were conducted.

According to the data obtained, often encountered behaviors stated by classroom teachers; “complaining about their friends”, “talking in class without permission”, “to deal with extracurricular things”. , sometimes

encountered behaviors stated by classroom teachers; “making humor”, “not to take care to appearance ", "lying”, “not to attend Courses ",“to deal with extracurricular things”. Rarely encountered behaviors stated by classroom teachers; "Cheating", "to tamper their friends’ bag without their permission”, “to harm school goods”, "theft", "dreaming" and "to exhibit aggressive behavior against their friends". Classroom teachers indicated that, they have "never” observed " sleeping in lessons" behavior.

Classroom teachers frequently encounter undesired behaviors like complaining about their friends, talking in class without permission, dealing with extracurricular things and you are using the verbal warning method against these behaviors.

Teachers’ use of methods like talk with students after class and remind rules besides verbal warning against undesired behaviors can be interpreted as teachers chose traditional concept in terms of classroom management. Because traditional class management approach contains reward and punishment and classroom rules are pretty solid and are unidirectional. Teachers are makers and implementers of classroom rules (Aydın, 2012: 5).

Teachers use talking after the class method when they encounter behaviors inappropriate to community expectations like lying, theft, and tampering their friends’ bag without their permission. We can count talking to students about his/her behavior in effective methods those reducing undesired student behaviors (Aydın, 2012).

Teachers choose verbal warning method when they encounter behaviors about lack of interest like dreaming, dealing with extracurricular things, sleeping in the class, standing up to walk around the class without permission. Teachers choose talk with students after class when they

encounter people-injurious behavior behaviors like fighting, demonstrating aggressive behavior towards friends, talking with friends rude and abusive, making annoying hand jokes.

Undesired behaviors found in research and Çankaya's (2011: 314) undesired behaviors found in his research about prevention of undesired student behaviors overlaps. Even methods used to manage undesired behavior are parallel.

Kılıc and Ozmen (2009: 185) stated in one of their research that teachers use verbal warning and one to one talking methods to handle undesired student behaviors. Sipahioğlu (2008: 131) and Tolunay (2008: 122) stated that they use verbal intervention method while managing undesired student behaviors. Here, it is understood that, teachers use verbal intervention firstly across almost any undesired behavior.

The prerequisite to form a robust collaboration between the school-parent-student and get family assistance in correcting student behavior is to inform parents on these issues. It has been observed that in rural areas this research was carried out, work of raising awareness of families is not done in an adequate level. Therefore, to provide support to families in rural areas who have low socio-economic level, school teachers and administrators should organize training seminars for these families. And families should be informed about factors related to undesired student behaviors.

According to the findings obtained from this study, important data about teachers' methods dealing with students' undesired behaviors are reached but there are also some cases that limit research. First, research is conducted only with classroom teachers in elementary schools in the low socio-economic environment, Turkoglu town of Kahramanmaras. Accordingly, conducting similar studies with a larger sample group and

elementary school classroom teachers in high socio-economic environment can be effective in generalization of research results. Another limitation of the study, in the study, only classroom teachers' opinions are taken into account. In this context, in similar studies to be conducted, referring to the thoughts of students and parents can be more comprehensive.